

Innspill til forskriftsarbeid om bruk av hund

Innhold

Bakgrunn	2
Dagens regelverk	3
Generelt	3
Ettersøk	3
Ettersøk og bruk av hund	3
Jaktlig ettersøk	3
Ettersøk i praksis	4
Offentlig ettersøk	5
Felling	5
Bruk av hund til jakt, felling og offentlig ettersøk - hva bør nye forskrifter omhandle	5
Jaktlig og offentlig ettersøk	5
Ettersøk av store rovdyr	7
Hvordan hunden brukes bør framgå av forskriftsbestemmelser	7
Storvilt	7
Løs på drevet halsende hund - behov for ny definisjon	7
Drivende hund	8
Bruk av drivende hunder til jakt og skadefelling av store rovdyr	8
Kortdrivende hund	9
Andre definisjoner	10
Regulering av hunder som stopper og holder fast såret/sykt vilt	10
Bruk av hunder som stanser og holder fast skadet vilt	11
Småvilt	12
Hunder som apporterer/henter påskutt vilt	12
Andre innspill	12

Bakgrunn

Hunden har vært en viktig hjelper for mennesket i siden den ble domestisert for minst 15 000 – 20 000 år siden. Etter hvert som den tilpasset seg menneskene, ble den brukt som vakthund og gjeting av husdyr. Den fikk også tidlig stor betydning i jaktutøvelsen. Spisshundlignende hunder ble begravet sammen med mennesker eller de fikk sine egne graver, noe som understreker hundens posisjon og betydning. Allerede i bronsealderen viser helleristninger samspill mellom jegere, hunder og vilt som elg, rein og bjørn. Etter flere tusen år med samarbeid mellom mennesker og hund har vi utviklet hunder som er spesialiserte for ulike formål, også innen jakt. I dag har vi hunderaser som dekker flere ulike bruksområder.

De organiserte jakthundinteressene har gjennom tett kontakt og samarbeid med myndighetene bidratt til å utvikle regelverket, spre informasjon, utvikle og drifte opplæring/kompetanseheving blant hundeeiere og fremme hundinteressene. Det er i første rekke Norsk Kennel Klub (NKK), med sine tilhørende klubber og forbund, og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) som har hatt et betydelig engasjement i dette arbeidet, og dels ivarettatt formelle oppgaver innenfor dette området på oppdrag fra forvaltningen.

NKK har et overordnet ansvar for hundeavl og hunderaser, mens det er de enkelte klubbene og forbundene som har den løpende forvaltningen av de enkelte hunderasene. NJFF har et overordnet godt samarbeid med NKK i saker som angår jakt- og brukshunder, blant annet gjennom felles arbeid med regelverk og arrangementer.

NJFF har en omfattende virksomhet rundt jakthunder, særlig i tilknytning til opplæring og instruksjon for jakthundeeiere, og et bredt fokus på å legge til rette for at den enkelte jakthundeeier kan heve sin kompetanse. NJFF utdanner instruktører innenfor jakthunddressur, ettersøk, aversjonsdressur og for taksering av hønsefugler med hund. Instruktørene holder kurs og benyttes i aktivitetstilbud i lokalforeningene. NJFF gjør også mye arbeid når det kommer til testing av mentalitet og sportrening av hunder som skal løse alle typer sporoppgaver, herunder sporing av rovvilt på barmark. Godt dresserte og godt fungerende jakthunder og hundeførere med god kompetanse er et godt utgangspunkt for å oppfylle viltressurslovens krav om forsvarlig jaktutøvelse og kravene som ligger i dyrevelferdsloven. Dette øker muligheten for effektiv og vellykket jakt. Samtidig må det fortsatt være rom for å kunne utøve jakt uten krav om bruk av hund under selve jaktutøvelsen.

Selv om hunder spiller en sentral rolle både i jakt og ettersøk, er bruken av hund i dag kun i begrenset grad omtalt i gjeldende lovverk. Regelverket gir lite konkret veiledning om hvordan hunder kan og bør brukes i de ulike sammenhengene. Vi mener det er behov for å tydeliggjøre dette i fremtidig regelverk. I 2022 produserte NJFF en rapport om bruk av hund til jakt på oppdrag fra Miljødirektoratet. Denne rapporten danner et viktig kunnskapsgrunnlag, og vi bygger i dette innspillet på flere av vurderingene og anbefalingene som ble gjort der.

Dagens regelverk

Generelt

I gjeldende regelverk finner vi noen bestemmelser/hjemler til forskrift om hund i viltloven, noen i forskrift og noen nedfelt gjennom kommentarer til forskrift. Det er ingen helhetlig tilnærming i regelverket med rammer for trening og bruk av jakthunder både til jakt, felling eller ettersøk.

I tillegg må man forholde seg til bestemmelsene i hundeloven, naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven.

Ettersøk

Ettersøk og bruk av hund

I dag er ettersøk og bruk av hund i ettersøk regulert i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst (utøvelsesforskriften) med tilhørende merknader. Forskriften er fra 2002, men har vært gjenstand for gjennomgang og små endringer i flere omganger. Siste forskriftsendring knyttet til ettersøk trådte i kraft 1. april 2016.

Regelverket inneholder bestemmelser om bruk av løs, på drevet halsende hund og hjemmel for å utvide denne bruken utover de arter som framgår av viltloven (§ 23). Videre gir viltloven hjemmel for å fastsette hvilke tider jakt med løs på drevet halsende hund kan foregå. Rådyrjakt med hund er eksempel på en art der det kun kan brukes hund i deler av jakttiden. Det er også en hjemmel for å kunne stille vilkår om eksempelvis størrelse på hunden. Krav om maksimal boghøyde ved bruk av løs, på drevet halsende hund til jakt på hjort og rådyr er et eksempel på en slik regulering i dag.

Viltloven inneholder også hjemmel for å fastsette forskrift om bruk av ettersøkshund (§ 26, pkt 3). Dette er fastsatt gjennom bestemmelser i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst. Forskriftsbestemmelsene er utdypet gjennom kommentarer.

Jaktlig ettersøk

Jaktlig ettersøk er rettet mot å lokalisere og om nødvendig avlive vilt som er skadet eller påskutt i forbindelse med jakt for å redusere dyrets lidelse. Det reguleres av klare lover og forskrifter, med bestemmelser om hvilke arter det omfatter, hvilke metoder som kan brukes og krav til godkjente ekvipasjer. Hensikten med jaktlig ettersøk er ikke høsting av vilt som ressurs, men å sikre en rask og human avlivning for skadde dyr. Bruken av hunder i ettersøk er underlagt strenge krav for å sikre at arbeidet utføres på en etisk og faglig forsvarlig måte. Hundene brukes til å

spore/følge og eventuelt stille viltet, og de må være trent til å jobbe effektivt innenfor de rammene som regelverket fastsetter.

Ettersøk i praksis

Et praktisk ettersøk handler om å lokalisere og vurdere status på mulig skadet eller sykt vilt. Arbeidet utføres av en eller flere ettersøksekipasjer bestående av hundefører og hund. Prosessen starter med at hundeføreren får en beskrivelse av hendelsen og observasjoner som er gjort. Deretter undersøkes skudd- eller skadeplassen for blod, hår, beinrester og spor, slik at hundeføreren kan danne seg et bilde av situasjonen og velge riktig metode for videre søk.

Ved mistanke om at dyret er skadet, settes ettersøkshunden på sporet. Når hundeføreren har nok informasjon om viltets tilstand, vurderes aktuelle tiltak. Dette kan innebære å smyge seg inn for avliving, eller dersom dyret trekker unna å slippe en løshund som kan stoppe dyret til hundeføreren kommer frem. For enkelte arter, som villsvin, vil løshund ofte være det mest effektive alternativet. Dersom viltet viser seg å være uskadd, er det kommunen som har myndighet til å friskmelde dyret.

Hunden er en avgjørende del av ekipasjen, og det er viktig at føreren kan lese og stole på hundens signaler. Alle ettersøk starter med hunden i bånd, og de fleste ettersøk avsluttes også uten å slippe ettersøkshunden.

Det kan likevel bli nødvendig å slippe hunden dersom sporet tyder på at dyret er i live og fortsatt i bevegelse. Dette kan eksempelvis være aktuelt dersom viltet har brukket et bein. En løs hund har langt større mulighet til å ta igjen dyret, markere hvor det befinner seg, og stoppe det slik at hundeføreren får avlivet det raskt og kontrollert. Dersom det er aktuelt å slippe hunden, har ulike hundetyper har ulike styrker: drivende hunder følger spor godt, men har mindre evne til å stanse vilt, mens løshunder er bedre til å få stopp på dyr i bevegelse. En kombinasjon av hundetyper kan være optimalt, men er ikke alltid praktisk mulig.

Vær- og føreforhold kan påvirke om hund bør brukes. For eksempel kan dyp løs snø redusere både hundens mobilitet og sikkerhet. I slike tilfeller kan man spore manuelt og la en skytter ha fokus fremover i terrenget. Slike vurderinger må hundeføreren gjøre ut fra lokale forhold.

Under ettersøk er hovedmålet å begrense dyrets lidelser, og det bør være rom for å bruke alle tilgjengelige hjelpemidler som kan bidra til dette. Forskriftene bør derfor ta utgangspunkt i hundenes bruksområde og definere tydelige rammer for hvordan de kan benyttes i de ulike situasjonene. På denne måten sikres det både at hundene brukes effektivt og humant, og at regelverket gjenspeiler den rollen hundene faktisk har i norsk jakt- og forvaltningspraksis.

Offentlig ettersøk

Offentlig ettersøk innebærer søk etter og eventuell avlivning av skadet/sykt vilt, på oppdrag fra politi eller kommune som følge av viltpåkjørslar eller andre akutte skadesituasjoner. Formålet med offentlig ettersøk er å stoppe lidelsen for det skadde viltet, samtidig som det ivaretas hensyn til trafikkssikkerhet, dyrevelferd og offentlig trygghet. Dette er en akutt beredskapssituasjon som krever høy kompetanse fra de som utfører ettersøket. Offentlig ettersøk må gjennomføres av godkjente ettersøksekipasjer, som består av erfarne personer og godt trente hunder.

Felling

Felling innebærer avlivning av et konkret individ som ikke fanges opp av ordinær jakt. Dette kan være et tilfelle hvor et vilt individ er blitt et problem eller en trussel, og fellingens besluttes ved et forvaltningsvedtak fra kommune eller stat. Eksempler på felling kan være skadefelling, lisensfelling eller felling i nødverge. Lisensfelling skjer innenfor fastsatt jakttid. Felling i nødverge skjer når det oppstår situasjoner uavhengig av fastsatt jakttid. Bruken av hunder i felling kan være nødvendig i spesifikke situasjoner, for eksempel ved å lokalisere eller fange et vilt dyr som ellers er vanskelig å få tak i.

Bruk av hund til jakt, felling og offentlig ettersøk - hva bør nye forskrifter omhandle

NJFF har valgt å fokusere mest på bestemmelser knyttet til ettersøk, rundt begrepet «skarpe hunder» og hva som bør nedfelles i forskrift rundt dette, samt temaet om bruk av flere hunder på samme vilt, jfr. hva vi var gjennom på fellesmøtet mellom Landbruksdirektoratet, NKK og NJFF 6. juni. I tillegg har vi nedenfor valgt å knytte noen korte innspill til de øvrige hjemlene i viltressursloven for å fastsette forskrift om bruk av hund til jakthundtrening og jakt, se «Andre innspill».

Jaktlig og offentlig ettersøk

Viltressursloven skiller mellom jaktlig ettersøk og offentlig ettersøk, og dette også vil legges til grunn når det gjelder bruken av hunder. Jaktlig ettersøk er knyttet til jakt, mens offentlig ettersøk omhandler ettersøk av skadet og sykt vilt utenom jaktutøvelse, samt de tilfeller der det offentlige overtar et jaktlig ettersøk. Selv om det vil være flere likhetspunkter når det gjelder bruk av hund til gjennomføring til de to formene for ettersøk, vil utgangspunktet og rammene rundt være ulike.

NJFF vil understreke at det er viktig å ha egne bestemmelser for jaktlig og offentlig ettersøk som gir gode og nødvendige avklaringer om roller og forhold knyttet til gjennomføringen av ettersøket, herunder muligheten til å benytte ulike virkemidler. Primært ønsker NJFF egne forskrifter med tilhørende veiledere/retningslinjer for henholdsvis jaktlig ettersøk og offentlig ettersøk. Dersom direktoratet ikke velger en slik løsning og velger å la begge deler inngå i samme forskrift, bør de to temaene være inndelt i egne kapitler i forskriften slik at det ikke er grunnlag for misforståelse om hva som gjelder for hva. Dette må også gjelde for veileder/retningslinjer, og både bestemmelsene om jaktlig og offentlig ettersøk må omfatte bruk av hund, krav til ettersøksekvipasjer mm.

Det er essensielt å ha klare retningslinjer som skiller disse aktivitetene for å sikre korrekt bruk av hunder og riktig håndtering av viltet. Jakt og felling kan kreve spesifikke metoder og verktøy for å ivareta dyrevelferd, mens offentlig ettersøk stiller krav til raskt og effektivt arbeid under akutte forhold, med hovedfokus på å minimere lidelse for viltet og sikre offentlig sikkerhet.

Hver aktivitet krever derfor en målrettet tilnærming når det gjelder kompetanse, organisering og gjennomføring. Det er viktig at lovgivningen og veilederne klargjør hva som er tillatt i de forskjellige scenariene og hvordan hunder skal benyttes på en ansvarlig måte for å beskytte både vilt og mennesker.

Jegere og hundeførere fyller flere og ulike roller innenfor jakt, som ettersøksekvipasje ved jaktlig ettersøk og som oppdragstaker for offentlig myndighet med offentlig ettersøk. Det er derfor viktig å sikre en god rolleforståelse. Dette må legges til grunn ved utarbeidelse av forskrifter og følges opp gjennom utarbeidelse en tydelig og praktisk veileder som skiller mellom jakt, felling, jaktlig og offentlig ettersøk. Det er avgjørende med klare føringer når aktørene opptre i de ulike rollene, og hvilke virkemidler som kan benyttes i de ulike rollene. Dette vil bidra til at det er enklere å forstå hvilket regelverk som gjelder i den aktuelle situasjonen, hvilke forventninger som stilles til kompetanse og handlemåte, og hvilke hensyn til dyrevelferd og offentlig sikkerhet som skal ligge til grunn. En slik veileder vil være et nyttig verktøy for alle parter.

Krav til ettersøksekvipasjene må klart gå fram av forskrift. NJFF mener det bør stilles krav om at ettersøksjegeren har avlagt jegerprøven både for å kunne påta seg jaktlig og offentlig ettersøk. Dette begrunnes med at jegerprøven gir grunnleggende kunnskap om jaktutøvelse, regelverket, human avlivning og sikker våpenhåndtering. En felles minimumskompetanse sikrer at alle ettersøksjegere har nødvendig forståelse for dyrevelferd, regelverk og sikkerhet, uavhengig av om oppdraget utføres i privat eller offentlig regi.

I dag er det ikke forskriftsfestet hvor raskt ettersøksekvipasjene må være på plass ved skuddstedet utover at det skal skje innenfor rimelig tid. I kommentarene til forskriften er dette nærmere konkretisert til innen fire timer. Det bør vurderes om dette bør forskriftsfestes, da dette er det som i praksis legges til grunn i dag.

Gjeldende rammer for bruk av kunstig lys til både jaktlig og offentlig ettersøk må videreføres, og klart gå fram av ny forskrift.

Ettersøk av store rovdyr

Ettersøk av store rovdyr reguleres i dag etter egne bestemmelser nedfelt i rovviltforskriften. Her forholder jegerne seg til statsforvalteren som har det overordnede ansvaret. NJFF mener at dagens rammer/reguleringer for slike ettersøk framover i all hovedsak bør videreføres. Dette også selv om ettersøk av gaupe nå inngår i samme bestemmelse som annet jaktlig ettersøk. Dette bør også inkludere hjemmel for å at det kan åpnes for bruk av virkemidler som ikke kan benyttes under lisensfelling og kvotejakt, herunder vide rammer for bruk av hund.

Hvordan hunden brukes bør framgå av forskriftsbestemmelser

NJFF vil understreke viktigheten av at all regulering av bruk av hund til jakt, felling og jakthundtrening må fram gå av forskrift. Det må ikke foretas ytterligere innstramminger eller andre former for reguleringer i retningslinjer/veiledere til forskrift. Dette er viktig for at jegere og andre vet hva de skal forholde seg til. Retningslinjer/veiledere bør utdype og forklare bestemmelsene i forskrift, men ikke omfatte nye reguleringer.

Storvilt

Nedenfor følger en gjennomgang av noen viktige temaer som er aktuelle for og omhandler bruk og trening av jakthund i forhold til storvilt, herunder store rovdyr.

Løs på drevet halsende hund - behov for ny definisjon

I dag omfattes alle raser under kategoriene *drivende* og *kortdrivende hunder* av det generelle begrepet «løs på drevet halsende hund» i lovverket, til tross for at bruken og jakttypene varierer betydelig. Dagens begrepsbruk er både teknisk og lite intuitiv, og gir ikke et dekkende bilde av mangfoldet i norske jaktformer.

Videre vekker begrepet «løs, på drevet halsende hund» ofte uheldige assosiasjoner hos mange som ofte ikke har kunnskap om hva begrepet faktisk omfatter. Dette bygger oppunder negativitet rundt denne type bruk av hund som ikke er basert på kunnskap, men i stor grad er basert på forestillinger om hva dette handler om.

I stedet for å definere regelverket basert på raseinndelinger og foreldede begreper, bør det vurderes en funksjonsbasert inndeling, med utgangspunkt i hundenes faktiske bruksområde og jaktform. Ved å innføre tydelige og forståelige begreper som

drivende hund og *kortdrivende hund* i regelverket, kan man bedre ivareta variasjonen i jaktformer og sikre mer presise rammer for lovlig bruk av ulike hundetyper.

Drivende hund

En drivende hund er en hund som jakter løs, følger viltets spor og loser i sporet. Dette tilsvarer i dag begrepet «løs på drevet halsende hund» i lovverket. Mange raser faller mellom de nåværende juridiske kategoriene «løs på drevet halsende hund» og «støtende hund», uten å passe tydelig inn i noen av dem.

Begrepet *drivende hund* er godt etablert i jeger- og hundemiljøet, og brukes om hunder som driver viltet foran seg med los i sporet – både langbeinte og kortbeinte raser. Norsk Kennel Klub (NKK) bruker også begrepene *drivende hunder* og *sporhunder* for alle raser i gruppe 6, hvor de fleste aktuelle jaktraser er plassert. Eksempler på drivende, langbeinte hunder er støvere (som brukes på hare, rev og store rovdyr), kortbeinte drivende hunder som drever, beagle, dachs og bassetraser (som brukes på hare, rev, rådyr og hjort).

Under los har viltet som regel god kontroll på hundens posisjon og holder god avstand, vanligvis flere hundre meter.

Bruk av drivende hunder til jakt og skadefelling av store rovdyr.

Vi ønsker også en generell åpning for bruk av drivende hund under lisens- og kvotejakt på rovvilt. I dag er muligheten for bruk av drivende hund begrenset til kvotejakt på gaupe når det gjelder de store rovdyrene. I tillegg åpnet Klima- og miljødepartementet for bruk av drivende hund til lisensfelling på ulv i et nærmere avgrenset område i Nord-Østerdalen utenfor ulvesonen i 2024. Ved skadefelling er åpning for bruk av drivende hund.

I 2016 ble det innført en åpning i viltloven § 35 som gir mulighet for unntak fra viltloven kapittel VI, herunder forbudet mot bruk av løs, på drev og halsende hund i § 23. Bestemmelsen åpner for at direktoratet ved skadefelling av bjørn, jerv, ulv og gaupe og ved felling av vilt iht. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd, kan bestemme at fellingen kan utføres uten hensyn til reglene i kapittel VI, herunder § 23 om forbud mot bruk av løs, på drev og halsende hund. Miljødirektoratet har hatt myndighet til å dispensere fra bestemmelsen for gaupe, jerv og bjørn, mens statsforvalteren har delegert myndighet ved skadefelling på ulv.

Denne muligheten har de siste årene blitt benyttet når det gjelder ettersøk og skadefelling. Statsforvalteren har i flere tilfeller åpnet for bruk av løs, på drevet halsende hund i tilknytning til skadefelling av ulv. Erfaringene fra disse tilfellene har vist at bruk av løs, på drevet halsende hund i kombinasjon med bruk av viltkamera mm, har resultert i langt mer effektiv skadefelling. Dette er et argument for at det bør innføres en generell åpning for bruk av hund for lisensfelling, kvotejakt og

skadefelling av store rovdyr. Denne åpningen bør ligge i den generelle bestemmelsen om bruk av hund til jakt og ettersøk. En generell åpning for bruk av drivende hunder for alle de fire store rovdyrene vil bidra til å effektivisere felling og øke muligheten for å ta ut fastsatte kvoter, samtidig som de kan redusere risikoen for unødig belastning på både vilt og hund. NJFF mener de dyrevelferdsmessige hensynene vil være ivarettatt også ved bruk av drivende hunder til jakt.

Alternativt kan det vurderes om det skal åpnes for bruk av drivende hunder for gaupe, jerv og ulv, mens dette ikke omfatter bjørn i første omgang. Dette fordi vi oppfatter at det er faglig uenighet rundt bruk av drivende hund til lisensfelling av bjørn når det gjelder hvorvidt dette kan innebære en økende belastning for bjørn. Dette gjelder kanskje først og fremst under forhold med varmt vær. Åpnes det for bruk av drivende hunder til lisensfelling av bjørn nå, bør det vurderes om det skal vilkår i forskrift som tar høyde for slike hensyn.

Når det gjelder rammer for bruk av drivende hunder til felling av store rovdyr viser vi til kommentarer i avsnittet om begrensninger av antall hunder som kan slippes på samme vilt.

Kortdrivende hund

En kortdrivende hund er en jakthund som driver viltet i en begrenset periode før den returnerer til fører for å starte et nytt søk. Denne typen jakthund har blitt stadig mer populær i Norge de siste tiårene. Fellestrekket er at de holder tett kontakt med fører, har kortere drevtid og søker nytt vilt raskt etter avsluttet los.

Drevtiden varierer, men hunder som driver i under fem minutter omtales ofte som støtende hunder, mens de som driver i 5–40 minutter regnes som kortdrivende. Eksempler på raser er kontinentale fuglehunder som vorstehhund, kleiner münsterländer og wachtelhund, samt terriere som tysk jaktterrier og borderterrier.

Et godt eksempel er wachtelhunden, som typisk loser i 10–15 minutter – for langt til å regnes som støtende, men for kort til å falle inn under regelverket for drivende hunder. Dagens regelverk gjør at hunder med lostid mellom 5 minutter og én time og boghøyde over 41 cm faller utenfor tillatt bruk ved hjorte- og rådyrjakt. Dette skaper praktiske utfordringer og uklare grenser for hva som er lovlig. Dette må avklares tydelig i ny forskrift.

I forskriftsarbeidet bør det legges vekt på klare rammer for bruk av drivende hunder jfr beskrivelsen ovenfor. NJFF mener det er viktig at det legges til rette for bruk av drivende hunder både til jakt og felling.

Nye forskrifter må også fange opp forhold rundt reguleringer om maksimal boghøyde og eventuelle behov for å regulere muligheten for bruk av hund innenfor fastsatt jakttid. I dag er regler om bruk av kortbeinte drivende jakthunder begrenset til rådyrjakt og hjortejakt. Etter det NJFF erfarer har det blitt åpnet for slik bruk av hund

også for elg etter søknad. NJFF vil understreke at nye forskrifter må klargjøre og åpne for at kortbeinte drivende hunder skal kunne nyttes til jakt på alt hjortevilt med unntak av villrein. Eventuelle begrensninger i bruken innenfor fastsatt jakttid og for ulike hjorteviltarter med unntak av villrein, bør overlates til grunneier som kan tilpasse dette til lokale forhold. NJFF mener det er relevant å åpne for slik bruk for alt hjortevilt med unntak av villrein uten å spesifisere på enkeltarter.

Andre definisjoner

I forskriftsarbeidet som omhandler hund, bør det vurderes å ta inn en bestemmelse som omhandler definisjoner av ulike former for bruk av hund. Dette for å gjøre det mer oversiktlig hvilke jaktformer som inkluderer bruk av hund. NJFF kan eventuelt bistå med innspill til slike definisjoner.

Antall hunder som kan benyttes på samme vilt

I Norge har vi ikke tradisjon for å slippe mange hunder på samme vilt, slik man ser i enkelte andre land. I europeiske land, som England og Frankrike, brukes såkalte *pack hounds* i organiserte drivjakter, der store grupper hunder jager viltet i fellesskap. I Sverige er det tillatt å bruke maksimalt to hunder samtidig på samme bjørn, med forbud mot å bytte hunder underveis samme dag for å søke, spore, forfølge eller avskjære viltet. Disse begrensningene ble innført etter uheldige tilfeller der flere hunder ble sluppet fra ulike retninger på én bjørn.

Naturmangfoldloven §15 slår fast at vilt ikke skal utsettes for unødig lidelse eller forstyrrelse. Det avgjørende når det gjelder en vurdering av behovet for en bestemmelse som regulerer antall hunder som kan benyttes på samme vilt under jaktutøvelse, må være at jakten ikke fører til unødig jaging eller påfører dyret unødige belastninger. Samtidig bør det være adgang til å bytte ut en hund dersom den blir skadet, mister interessen eller av andre grunner ikke lenger følger viltet. Det siste vil eksempelvis kunne være tilfellet i forbindelse med bruk av hund til gaupejakt i bratt terreng. Dette er i tråd med både norske jakttradisjoner og hensynet til dyrevelferd, og det gir jegerne nødvendig fleksibilitet uten å åpne for praksis som kan føre til unødvendig forstyrrelse av viltet.

Regulering av hunder som stopper og holder fast såret/sykt vilt

Begrepet «skarpe hunder» blir i noen sammenhenger benyttet om hunder som, ved bitt, holder fast, skader eller dreper viltet. I andre sammenhenger enn jakt og ettersøk blir begrepet «skarpe hunder» brukt om hunder som viser aggressivitet. I forbindelse med mentaltest for hund defineres skarphet som evnen til å bli sint. Hunden testes for denne egenskapen da det er en egenskap man ikke ønsker hos jakt- og

ettersøkshunder. Derfor mener vi at begrepet skarpe hunder er et misvisende og lite relevant begrep i jaktsammenheng.

I møte 6. juni mellom Landbruksdirektoratet, NKK og NJFF ble det diskutert om det var behov for å nyansere begrepet «skarpe hunder» i forhold til forskriftsarbeidet. NJFF har etter en vurdering kommet fram til at begrepet «skarpe hunder» ikke bør benyttes i forskriftene, men at det er relevant å ta inn bestemmelser om bruk av hunder som kan stoppe og holde fast viltet i forbindelse med eksempelvis jaktlig og offentlig ettersøk.

Bruk av hunder som stanser og holder fast skadet vilt

Det må skilles tydelig mellom hunder som stopper eller signaliserer hvor viltet befinner seg gjennom bjeffing eller nærvær, og hunder som skader unødig og/eller dreper viltet. Bruken av hunder til jakt og ettersøk må reguleres på en måte som også ivaretar omdømmet til både jegere og forvaltningen. Derfor det ikke åpnes for bruk hunder som unødig skader eller dreper viltet til verken jakt eller ettersøk.

I Norge har vi aldri hatt behov eller tradisjon for å bruke hunder som angriper eller fysisk skader friskt vilt under jakt. Dette er heller ikke vanlig i våre naboland, men forekommer i enkelte andre deler av verden. Det er en klar og innarbeidet praksis i jakthundmiljøer om at jakthunder ikke skal påføre friskt vilt skade.

Ved ettersøk av skadet vilt bør det åpnes for bruk av hunder som kan stanse og holde fast viltet. I noen tilfeller er det svært vanskelig å stanse et skadet dyr med hund i bånd. Det er i dag lovlig å slippe løs hund under ettersøk, og hundeholderen har ansvaret for hva hunden gjør når den er løs.

Ved ettersøk på elg og voksen hjort kan hunden stille dyret i stålos, men for rådyr og mindre hjort er det ofte ikke mulig å oppnå dette. I slike tilfeller kan en hund legge dyret ned og holde det fast til ettersøksjegeren kommer for å avlive det. Dette anses som innenfor dagens regelverk, forutsatt at hunden ikke selv avliver viltet.

Formålet med denne bruken er først og fremst å forkorte lidelsene for skadet vilt som eller ville lidd over lengre tid. En slik fremgangsmåte vil som oftest forkorte et ellers krevende ettersøk og redusere lidelsene for det skadde dyret. Ved å gi hunden mulighet til å stanse dyret raskt, kan man unngå lange søk som påfører dyret ytterligere smerte og stress. Alternativet kan være å følge dyret i timevis, eller i verste fall over flere døgn, uten å få stanset det. Bruken kan være særlig hensiktsmessig i tettbebygde områder eller ved høy trafikk, der sikre skudd på ordinære skuddhold er vanskelige å oppnå.

Vi mener det er viktig at det går klart fram av forskriftene at ettersøksjegere har muligheten til å bruke hunder på denne måten. En slik mulighet bør følges opp ved å ta dette inn i relevante kursopplegg for ettersøk. Det vil gi grunnlag for at

ettersøksjegerne har kompetanse til å vurdere når det er nødvendig å slippe ettersøkshunden på denne måten, og om hunden er egnet for formålet.

Det er avgjørende at de som bruker hundene, har solid kompetanse i både hundetrening og dyrevelferd, og følger klare retningslinjer som ivaretar viltets velferd. Det kan være aktuelt å stille særskilte kompetansekrav for de som påtar seg oppdrag for offentlige ettersøk, og å regulere bruken av raser som har større tilbøyelighet til å utvikle egenskaper som kan skade viltet.

Småvilt

Vi har mange og lange tradisjoner for bruk av hund til ulike former for småviltjakt. For mange småviltjegere er bruken av hund og samarbeidet med hunden en svært viktig del av jakta. NJFF vil understøtte viktigheten av å videreføre disse tradisjonene og mulighetene på en god og tydelig måte gjennom forskrift.

Viktigheten av at de som ønsker det og har mulighet til det, kan benytte hund til småviltjakt, må ikke medføre at det stilles krav om slik hund verken til selve jakta eller til å komme tilbake til jeger med påskutt vilt.

Hunder som apporterer/henter påskutt vilt

NJFF vil understreke at en regulering av bruk av hund må utformes slik at bruk av hund som apporterer eller henter påskutt vilt kan videreføres som i dag. Dette er en funksjon som er viktig å opprettholde, og som kan være et tillegg til jegeren for å lokalisere og hente påskutt vilt. Hunder som apporterer /henter påskutt vilt, må betraktes på samme måte som ettersøkshunder som kan stoppe viltet. Dette bør tydeliggjøres i regelverket.

NJFF vil samtidig understreke at det ikke må settes krav om tilgang til/bruk av apporterende hund til ulike former for småviltjakt. Et slikt krav vil innebære en betydelig høyere terskel for deltakelse i småviltjakt som må forventes å kunne få en konsekvens for rekruttering til jakt. Dette er ikke ønskelig. Det er en rekke forhold som spiller inn når det gjelder barriereeffekten dersom man pålegger småviltjegere et slikt krav. Småviltjakta er for svært mange innfallsporten til jakt. Mange starter opp som småviltjegere uten at dette er en aktivitet andre i familien driver med, og da vil et krav om å ha egen hund som er trent på apport eller ha tilgang på slik hund, oppleves som en betydelig barriere som kan ekskludere deltakelse i jakta.

Andre innspill

For NJFF er det viktig at jakthundtrening ikke begrenses til kun å gjelde innenfor jakttidene, selv sagt da innenfor rammene av som framgår av bestemmelsene i naturmangfoldloven (§ 15) om unødig jaging og dyrevelferdsloven. Trening av hund i

band foregår på en måte som ivaretar hensynene både i naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven, og er heller ikke avhengig av verken jakttider eller båndtvangsbestemmelser. Jakthundtrening med løs hund bør også kunne forgå utenfor jakttider forutsatt av nødvendige hensyn ivaretas. I mange tilfeller fastsettes også lokale jakttider som ikke utnytter hele jakttiden i jakttidsforskriften ut fra ulike vurderinger og hensyn. Dette gjelder eksempelvis for rypejakt der jakta avsluttes til jul og jakttiden etter jul ikke utnyttes, men hvor det er gode forhold og muligheter for jakthundtrening. Jakt på hjorteviltartene er, med enkelte unntak, begrenset til tiden fram til jul, mens det er gode muligheter utover vinteren for jakthundtrening på eksempelvis elg når snøforholdene tilsier det.

Det er også viktig at forskriftene inneholder gode formuleringer som åpner for muligheter for å trene hunder som skal benyttes til skadefelling av store rovdyr. Dette er hunder som ofte blir satt til å løse oppgaver som skiller seg vesentlig fra vanlig bruk av jakthunder, og det er viktig at disse hundene for mulighet til å kunne trenes under tilsvarende forhold som de vil møte under skadefelling, eksempelvis skadefelling av ulv sommerstid under varme og tørre forhold.

Også når det gjelder jakthundprøver, er det viktig at det er mulighet for å gjennomføre disse også utenfor jakttid, som for jakthundtrening.

Hvalstad, 31.08.2025

Norges Jeger- og Fiskerforbund